

Beheerpakketten Water, Klimaat & Bodem 2024 - 2028

boeren
natuur

Agrarische
Natuur
Drenthe

Inhoud

11. Rietzoom en klein rietperceel	3
12. Duurzaam slootbeheer	4
13. Botanisch grasland	6
19. Kruidenrijke akkerrand	8
20. Houtwal en -singel	10
21. Beheer van (knot)bomenrijen en -lanen	12
22. Knip- of scheerheg	14
23. Struweelhaag	15
24. Struweelrand – zoomvegetatie	17
25. Beheer van bomen(groepen) op landbouwgrond	19
38. Water bergen	21
39. Bodemverbetering op bouwland en grasland	22
46. Verbrede bufferstrook	24
47. Infiltratiegreppel	25

11. Rietzoom en klein rietperceel

Introductie

Rietzomen zijn landschapselementen die bestaan uit smalle rietstroken die grenzen aan agrarisch gebruikte percelen. Vanwege een extensief gebruik zijn ze een belangrijk broedgebied voor rietvogels en daarnaast zijn ze van belang voor amfibieën, de ringslang, libellen en moerasvegetaties.

Beheereisen

(beheeractiviteiten in Koppeltabel = basis voor de vergoeding)

- Minimaal 25% tot maximaal 75% van de eenheid of van het leefgebied onder beheer is jaarlijks geschoond dan wel gemaaid en gemaaid dan wel gemaaid [23].
- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het element en/of maaiafval is verwijderd [24].

Beheervoorschriften

Aanvullende beheervoorschriften

- Wanneer het riet wordt gemaaid, dan gebeurt dat in de periode 1 september tot 1 maart, buiten het broedseizoen van de rietvogels.
- De oppervlakte wordt in een cyclus van minimaal éénmaal per 4 jaar en maximaal éénmaal per 2 jaar geschoond en/of gemaaid.
- Er mogen geen gewasbeschermingsmiddelen en/of meststoffen in het element worden gebruikt.
- Maximaal 20% van de oppervlakte van het element bestaat uit struweel.
- Een smalle rietzoom is smaller dan 5 meter, een brede rietzoom is breder dan 5 meter.
- De oppervlakte wordt niet beweid.

Advies

Maaibij voorkeur gefaseerd.

Meldingen

Meld uitgevoerd beheer (schoonen/maaien) binnen 7 kalenderdagen na uitvoeringsdatum via [mijnboerenatuur](https://mijnboerenatuur.nl).

Pakketvarianten en tarieven*

Pakketcode	Beheerpakket	Laag	Hoog*
11a	Smalle rietzoom	-	Nader te bepalen
11b	Brede rietzoom en klein rietperceel		Nader te bepalen

12. Duurzaam slootbeheer

Introductie

Afhankelijk van hun breedte, diepte en profiel kunnen sloten van belang zijn voor soorten als krabbenscheer, fonteinkruid, zwanenbloem, grote modderkruiper en bittervoorn. Naast de minimumeisen die het Waterschap stelt aan het onderhoud van sloten (de Keur) kan zorgvuldig en gefaseerd beheer van de sloot de ecologische waarde ervan versterken.

Ten behoeve van de flora en fauna in de sloot blijft ieder jaar een deel van de vegetatie in de sloot staan, het is dus niet aan te raden om iedere sloot in het gebied volledig te schonen.

Baggerspuiten is bedoeld om delen van de sloot op diepte te houden. In dit beheerpakket moet dat met de baggerpomp, niet met de maaikorf, omdat dan de bodemvegetatie te veel beschadigd wordt.

Beheereisen

- Jaarlijks is 25% - 75% geschoond/gemaaid;
- Snoei- en maaiafval is verwijderd.

Beheervoorschriften

Aanvullend

- Er vindt bij voorkeur een koppeling plaats tussen de beheereenheid en een kruidenrijke akker (pakket 19) of een graslandrand (pakket 13).

Bemesten, beweiden, maaien en andere bewerken

- Sloten worden gefaseerd geschoond, bij voorkeur 'om en om happend'. Dat betekent dat de hele breedte van de sloot vanaf 1 kant om en om voor een deel geschoond wordt;
- Bij het slootschonen wordt gebruik gemaakt van een maaikorf of een eco-reiniger. Andere slootreinigingsapparatuur kan ook gebruikt worden mits het bodemprofiel, inclusief de wortels van waterplanten in de sloot, niet beschadigd wordt;
- Het is van belang dat een deel van de slootvegetatie blijft staan. Dat betekent globaal dat sloten gedurende 4 jaar met de korf geschoond worden boven de bodem en vanaf één kant;
- Een smalle sloot wordt het vijfde jaar dieper geschoond met de korf, inclusief bagger; een brede sloot kan in het vijfde jaar uitgediept worden met de baggerpomp;
- Het slootvuil wordt boven de insteek neergelegd. Dit biedt slootdieren de gelegenheid terug te kruipen in de sloot. Na een paar dagen wordt het afgevoerd om te voorkomen dat er andere dieren (insecten, kleine zoogdieren, e.a.) inkruipen en tegen verruiging;
- Eventueel wordt het slootmaaisel verwerkt in het naastgelegen perceel d.m.v. de wallenvrees. (Doe dit binnen enkele dagen, anders worden dieren die in het slootvuil zijn gekropen gedood);
- Slootvuil niet neerleggen in onbesmette randen, zoals de verplichte bufferstroken of randenbeheer langs sloten;
- De oever en sloot worden niet bemest, er wordt geen mest gedumpt en er wordt niet gebrand.

Advies

- De meest geschikte periode van slootschonen is tussen 1 september en 1 november, met eventuele uitloop t/m 30 november.

Meldingen

Meld het slootschonen binnen 7 kalenderdagen na uitvoeringsdatum via [mijnboerenatuur](#).

Pakketvarianten en tarieven

Pakketcode	Beheerpakket (per m1)	Laag	Hoog*
12b	Ecologisch slootschonen	-	€ 0,65
Uitbetaling na melding			

13. Botanisch grasland

Introductie

Tot in de vijftiger jaren waren veel graslanden rijk aan (bloeiende) kruiden en grassen. Botanisch grasland levert een belangrijke bijdrage aan de leefomgeving van vogels, insecten, amfibieën en kleine zoogdieren. Het gaat vaak om typisch 'ouderwets' grasland met een wat pollige structuur en verspreid voorkomende kruiden. De aanwezige kruiden zijn een voedselbron voor dieren: de aanwezige nectar trekt insecten aan die op hun beurt voedsel vormt voor diverse boerenlandvogels. Door randen/percelen die beweid zijn niet te bloten blijven de 'eilandjes' met langer gras behouden, ook deze leveren een biodiversiteitswaarde.

Schraal grasland draagt ook bij aan de waterkwaliteit, omdat uitspoeling van meststoffen op dergelijke percelen veel lager is dan bij intensief bemeste percelen.

Doelsoorten van de leefgebieden droge dooradering en open grasland waarvoor botanisch grasland meerwaarde heeft, onder andere: graspieper, patrijs, veldleeuwerik. Ook de kwartelkoning maakt gebruik van deze graslanden. Deze vogel broedt van ca. mei tot augustus.

Beheereisen

- Er wordt geen gebruik gemaakt van chemische onkruidbeheersing op minimaal 90 % van de oppervlakte. Het is alleen toegestaan voor pleksgewijze bestrijding van haarden van probleemkruiden zoals akkerdistel, ridderzuring, jacobskruiskruid en brandnetel met een rugspruit (driftvrij) op maximaal 10% van de beheereenheid en pas na overleg met het collectief;
- Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en afgevoerd;
- *Pakket c-d*: Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit [lijst b](#) zijn in transect aanwezig in de periode 1 april tot 1 oktober.

Beheervorschriften

Aanvullend

- De randen liggen aan de buitenkant van het perceel;
- Het streven is dat er zo'n 15-20 verschillende kruiden per 25 m² aanwezig zijn.
- De beheereenheid heeft een minimale (rand)breedte van 3 meter en maximaal 6 meter bij categorie water (t.b.v. waterkwaliteit).
- Voor dooradering is de maximale breedte 12 meter.

Bemesten, beweiden, maaien en andere bewerken

- Hooilandranden worden niet beweid;
- De beheereenheid wordt in principe niet bemest en er wordt geen bagger opgebracht. In overleg met het collectief kan een onderhoudsbemesting met ruige mest of bekalking worden gegeven (ongeveer één keer in de 5 jaar, afhankelijk van de situatie ter plekke);
- Als er wordt gemaaid, dan maaien en afvoeren, niet klepelen omdat dat de kruidenrijkdom onderdrukt;
- Maaien leidt tot het beste resultaat als het gefaseerd wordt gedaan: per maaibeurt ca 20% laten staan, bijvoorbeeld in de vorm van sinusbeheer. Dit zorgt voor variatie die flora, insecten en vogels ten goede komt en biedt betere vluchtmogelijkheden;
- Het grasland mag niet worden gescheurd of gefreesd.

Pakketvarianten en tarieven

Pakketcode	Beheerpakket (per ha)	Indicatorsoorten	Tarief
13c	Botanisch waardevolle weiderand	4 uit lijst b	€ 1.200
13d	Botanisch waardevolle hooilandrand	4 uit lijst b	€ 1.600

19. Kruidenrijke akkerrand

Introductie

Beheerde akkerranden kunnen verschillende functies hebben. Ze kunnen dienen als broed-, schuil- en foerageergebied voor akkervogels, zoals de Grauwe Kiekendief, Veldleeuwerik en Patrijs. Dit is vooral aan de orde in grootschalige open akkerbouwgebieden, met voldoende brede randen. In kleinschalige landschappen kunnen akkerranden echter ook een belangrijke functie hebben, als voedselbron en schuilgelegenheid voor diverse soorten vogels, zoogdieren, insecten, reptielen en amfibieën. Tenslotte kunnen akkerranden langs waterlopen dienen als middel om drift bij chemische bestrijding in de akker naar de waterloop toe te verminderen. De natuurlijke vijanden die al dan niet ingezaaide kruiden aantrekken kunnen bovendien bijdragen aan een verminderde noodzaak voor chemische bestrijding. In akkerranden wordt geen gewas geteeld. Ze zijn ingezaaid met een mengsel van kruiden en granen. Ze worden niet bemest en niet bespoten. Akkerranden brengen het mozaïekpatroon terug in het cultuurlandschap en zijn positief voor akkervogels. Vanwege de geringere bodemverstoring en de grotere bufferwerking boeken brede, meerjarige akkerranden beter natuurresultaat dan smalle, eenjarige randen.

Beheereis

Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 1 september uit een combinatie van granen (niet zijnde maïs of graanstoppel), ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (luzerne, rode klaver) of een combinatie van deze, maar nooit uit enkel granen.

Aanvullende beheervorschriften

Inzaaien

- Inzaaien met het AND zaadmengsel;
- Er wordt ingezaaid in het najaar tenzij dit onmogelijk is vanwege de aanwezige hoofdteelt;
- Bij vernieuwing van een meerjarige rand in het najaar wordt er tussen 15 augustus en 15 oktober gezaaid;
- Een akkerrand in **open akkerland** is minimaal 9 meter breed of minimaal 6 meter aan beide kanten van een sloot (bij elkaar 12 meter);
- Een akkerrand voor **categorie water** is 3 m breed en ligt langs een watervoerende sloot.
- Een akkerrand in **dooradering** heeft een breedte van 3, 6, 9 of 12 meter;
- Een akkerrand in open akkerland kan langs de rand van een perceel liggen, maar ook dwars over het perceel, bijvoorbeeld voor randen ten behoeve van de functionele agrobiodiversiteit (vaak gericht op plaagonderdrukkende insecten);
- Akkerranden liggen bij voorkeur 2 jaar (daarna vernieuwen of rouleren).

Maaien

- De beheereenheid dient jaarlijks ten minste tweemaal te worden gemaaid buiten de rustperiode van 15 april en 1 augustus;
- Delen die opnieuw zijn ingezaaid hoeven in het voorjaar niet te worden gemaaid;
- Bij voorkeur past u sinusmaaien toe. Dit maaien gebeurt evenwichtig verdeeld over de beheereenheid. Mocht bij extreme gevallen van veronkruiding maaien in de broedperiode noodzakelijk zijn, dan moet in overleg met AND van te voren de kruidenrijke akkerrand zorgvuldig worden nagezocht op broedgevallen;

- Bij maaiwerkzaamheden wordt het maaisel binnen een maand afgevoerd. In overleg met Agrarische Natuur Drenthe kan er voor worden gekozen om het maaisel niet of later af te voeren.

Onkruidbestrijding, bemesting, beweiding en betreding

- Signaleer als goed beheerder tijdig of kruiden en graan goed opkomen en of er onkruiddruk ontstaat, zodat er eventueel tijdig maatregelen genomen kunnen worden;
- Mechanische en chemische onkruidbestrijding zijn niet toegestaan (om insectenrijkdom te bevorderen), met uitzondering van pleksgewijze bestrijding;
- Pleksgewijze bestrijding van haarden van probleemkruiden zoals akkerdistel, ridderzuring, jacobskruiskruid en brandnetel is alleen toegestaan met een rugspuit (driftvrij) op maximaal 10% van de beheereenheid en pas na overleg met het collectief;
- De beheereenheid mag niet worden beweid en/of bemest;
- De oppervlakte mag worden meegenomen als mestplaatsingsruimte.
- Beheereenheid mag niet worden bereden (toegangspad) en niet als wendakker worden gebruikt om schade aan de vegetatie of verstoring van broedende vogels te voorkomen;
- De beheereenheid is vrij van slootafval.

Advies

Sinusmaaien levert een grote bijdrage aan de biodiversiteit, biedt meer dekkingsmogelijkheden voor vogels en kuikens en vermindert predatie. Varieer tijdens het maaien ook met verschillende hoogte in maaien. Het maaisel van de beheerde kruidenrijke akkers kan gebruikt worden voor bodemverbetering via compostering of als bokashi.

Pakketvarianten en tarieven

Pakketcode	Pakketnaam	Vergoeding (per ha.)
19a	Kruidenrijke akkerrand	€ 2.550

20. Houtwal en -singel

Introductie

Houtwallen en -singels zijn bepalend voor het kleinschalige kampenlandschap op de zandgronden en zorgen voor een aantrekkelijk cultuurlandschap. Elzensingels zijn lijnvormige landschapselementen die bestaan uit een enkele rij zwarte elzen en vaak langs slootkanten staan. Deze elzensingels komen vooral voor in het laagveen-, zand- of rivierengebied.

Houtwallen en houtsingels zijn als lijnvormig landschapselement een verbindingsweg door het agrarische landschap voor kleine zoogdieren. Ook amfibieën en insecten zoals vlinders maken hier gebruik van. Ze bieden nest-, schuil- en voedselgelegenheid voor vogels zoals geelgors, grauwe klauwier, houtduif en torenvalk.

Dunning heeft tot doel om gelaagdheid in de houtwal/-singel te krijgen, met een kruid-, struik- en bomenlaag en bevordert diversiteit en leeftijdsopbouw van het element. Daarvoor is het nodig om het gefaseerd te beheren. Gefaseerd beheer betekent dat er ongeveer één keer in de 10-25 jaar periodiek onderhoud plaatsvindt. Bij dit periodiek onderhoud wordt 50 tot 75% gedund. De gespaarde bomen (overstaanders) bieden ecologische meerwaarde en kunnen zowel vitaal als niet vitaal zijn. Het periodiek onderhoud gebeurt gefaseerd in de beheereenheid én in het netwerk van landschapselementen wordt dit beheer ieder jaar op een andere plaats gepland waarbij afstemming met het collectief noodzakelijk is.

Het jaarlijks beheer is gericht op structuurbehoud. Overhangende takken, exoten, woekerende planten als bramen en brandnetels worden verwijderd.

Beheereisen

- Snoei- en maaiafval is verwijderd uit de houtwal, -singel;
- Er wordt gevrijwaard voor beschadiging door vee van 1 januari t/m 31 december.

Beheervoorschriften

Aanvullend

- De bedekking is minimaal 30%; het streven is hoger;
- Het beheerplan licht het jaarlijks en periodiek onderhoud toe;
- Bomen met een doorsnede groter dan 30 cm op borsthoogte (d.b.h. - 1,30 meter boven maaiveld) dienen gehandhaafd te blijven;

Snoeiwerkzaamheden

- De houtwal/-singel mag het gehele jaar tot 4 meter worden opgekroond;
- Tussen 1 oktober en 15 maart vindt het onderhoud plaats ter bescherming broedvogels en rust van sapstroom in de boom (Wet Natuurbescherming);
- De esdoorn en berk worden gesnoeid wanneer ze volledig in het blad staan. Dit is in de periode van juni tot en met oktober indien er geen broedvogels zijn;
- Ongewenste (hout)soorten worden verwijderd; woekerende planten als bramen en brandnetels worden teruggedrongen indien ze te veel domineren;
- Inheemse Nederlandse houtsoorten zijn voorwaarde; ongewenste (hout)soorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en de inheemse woekerende Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische of (chemische) stobbenbehandeling worden bestreden;
-
- Rillen aan de buitenrand van de houtwal, -singel zijn toegestaan als de breedte van de houtopstand >5m is.

Bemesten, beweiden, maaien en andere werkzaamheden

- Bemesting is niet toegestaan;
- De bomen (stam/kroon/wortel) mogen niet worden beschadigd door vee en/of machinale bewerking;
- Indien er (tijdelijk) een raster geplaatst wordt, moet dit minimaal 1 meter vanaf de stam en deze mag niet aan de beheereenheid bevestigd worden;
- Sloopmaaisel, bagger, maaisel en (tuin)afval, snoeihout, (versnipperde) takken of stammen mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid, omdat dat tot te veel ruigte in de ondergroei leidt;

Periodiek onderhoud en meldingen

- Pakket met periodiek onderhoud: soortensamenstelling en standplaats zijn leidend voor de frequentie van dunning; eenmaal in de 10-25 jaar vindt gefaseerd dunning plaats in 50-75% van de beheereenheid; dit betekent 5 a 7% per jaar en in overleg tot maximaal 16% (1/6^e deel);
- Let op de kapprocedure van de gemeente.

Meld periodiek onderhoud binnen 7 kalenderdagen na uitvoeringsdatum via [mijnboerennatuur](#).

Pakketvarianten en tarieven

Pakketcode	Pakketnaam	Laag	Hoog
20a – 1	Houtwal/-singel met jaarlijks beheer	€ 500	-
20a – 2	Elzensingel met jaarlijks beheer	€ 500	-
20b – 1	Houtwal/-singel met jaarlijks beheer en periodiek onderhoud	€ 500	€ 14.000
20b – 3	Elzensingel met jaarlijks beheer en periodiek onderhoud	€ 500	€ 14.000
Uitbetaling na melding periodiek onderhoud			

21. Beheer van (knot)bomenrijen en -lanen

Introductie

Dit pakket bestaat uit (knot)bomenrijen of oude lanen en moeten langs agrarische percelen staan. Knotbomenrijen zijn kenmerkend voor het Nederlandse landschap. Knotten houdt in feite niets anders in dan de betreffende boom eens in de paar jaar van zijn kruin ontdoen waarna deze weer uitloopt. De meest bekende soorten zijn wilg, eik, els, es en populier.

Vooraf oude knotbomen zijn waardevol voor de biodiversiteit vanwege hun functie als broedplek voor vogels als rans- en steenuil die gebruik maakt van aanwezige holtes. De vroeg in het voorjaar bloeiende knotwilgen zijn belangrijk voor wilde bijen en andere insecten die van stuifmeel en nectar leven. De wat ruigere strook tussen de knotbomen biedt een goede leefomgeving voor muizen, etc. die op hun beurt weer als voedsel dienen voor de steen- of ransuil.

Bomenrijen komen in heel Nederland voor en zijn vaak zeer bepalende elementen in het landschap, met een grote verscheidenheid aan vormen. Op de zandgronden komen bomenrijen voor langs perceelsgrenzen en langs paden. Ze kunnen bestaan uit één of meerdere boomsoorten, vrij in het veld staan of langs een watergang, schouwpad, weg of anderszins.

Lanen zijn wegen die aan beide zijde met een of meerdere rijen bomen zijn beplant. Lanen vormen sinds de 17e eeuw belangrijke dragers van landgoederen en buitenplaatsen. Oude lanen en bomenrijen vormen, naast een karakteristiek landschapselement, een biotoop voor vleermuizen en holenbroeders. Om hun ecologische functie goed te vervullen is aaneengeslotenheid van de boomkronen van belang.

Beheereisen

- Snoei- en maaiafval is verwijderd;
- Er wordt gevrijwaard voor beschadiging door vee van 1 januari t/m 31 december.

Beheervorschriften

Aanvullend

- Restanten van houtsingels waar alleen nog de overstaanders van over zijn, passen niet in dit pakket. Deze restanten verdienen een investering in herstel van de ondergroei en gelaagdheid;
- Het verdient de voorkeur dat boomkruinen aaneengesloten zijn voor vleermuizen.

Snoeiwerkzaamheden

- (knot)bomenrijen en -lanen mogen het gehele jaar tot 4 meter worden opgekroond;
- Tussen 1 oktober en 15 maart vindt het onderhoud plaats ter bescherming broedvogels en rust van sapstroom in boom (Wet Natuurbescherming);
- De esdoorn en berk worden gesnoeid wanneer ze volledig in het blad staan. Dit is in de periode van juni tot en met oktober indien er geen broedvogels zijn;
- Knotbomen worden één keer in de 4 tot 6 jaar geknot;
- Inheemse Nederlandse houtsoorten zijn voorwaarde; ongewenste (hout)soorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en de inheemse woekerende Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische of (chemische) stobbenbehandeling worden bestreden;
- Ongewenste (hout)soorten en woekerende planten als bramen en brandnetels worden verwijderd.

Bemesten, beweiden, maaien en andere bewerken

- De bomen (stam/kroon/wortel) mogen niet worden beschadigd door vee en/of machinale bewerking. Indien er (tijdelijk) een raster geplaatst wordt, moet dit minimaal 1 meter vanaf de stam en deze mag niet aan de beheereenheid bevestigd worden;
- Sloopmaaisel, bagger, maaisel en (tuin)afval, snoeihout, (versnipperde) takken of stammen mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid, omdat dat tot te veel ruigte in de ondergroei leidt;
- Chemische onkruidbeheersing is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en jacobskruiskruid.

Pakketvarianten en tarieven

Pakketcode	Pakketnaam	Tarief (per boom)
21a	Bomenrij/-laan met jaarlijks beheer	€ 6,05

22. Knip- of scheerheg

Introductie

Een knip-of scheerheg is een cultuurhistorische heg, vaak om een boomgaard. Heggen zijn al eeuwen te vinden in het Nederlandse cultuurlandschap. Door het regelmatig knippen heeft de heg een strak en recht uiterlijk, zonder open gaten. Knip-en scheerheggen dragen –mits van voldoende afmeting – bij aan de biodiversiteit vanwege hun functie als broed- en leefgebied voor veel soorten.

Beheereisen

- Snoei- en maaiafval is verwijderd;
- Er wordt gevrijwaard voor beschadiging door vee van 1 januari t/m 31 december.

Beheervoorschriften

Aanvullend

- Na het knippen of scheren heeft de heg een minimale hoogte van 0,8 meter;
- De haag bestaat hoofdzakelijk uit hulst of meidoorn.

Snoeiwerkzaamheden

- Tussen 15 juli en 15 maart wordt de heg wordt eenmaal per jaar geknipt/geschoren; vanwege bescherming broedvogels (Wet Natuurbescherming) en in stand houden van het model;
- Inheemse Nederlandse houtsoorten zijn voorwaarde; ongewenste (hout)soorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en de inheemse woekerende Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische of (chemische) stobbenbehandeling worden bestreden.

Bemesten, beweiden, maaien en andere bewerken

- Bemesting is niet toegestaan;
- Sloopmaaisel, bagger, maaisel en (tuin)afval, snoeihout, (versnipperde) takken of stammen mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid, omdat dat tot te veel ruigte in de ondergroei leidt;
- Chemische onkruidbeheersing is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en jacobskruiskruid;
- Niet branden in, of in de directe omgeving van de beheereenheid.

Pakketvarianten en tarieven

Pakketcode	Pakketnaam	Tarief (per ha.)
22a	Knip-/scheerheg met jaarlijks beheer	€ 43.445,19

23. Struweelhaag

Introductie

Struweelhagen onderscheiden zich van de knip- en scheerheg door de extensievere vorm van beheer. Het zijn vrij uitlopende hagen van veelal doornige struikvormers zoals meidoorn en sleedoorn die eens in de 5 – 7 jaar worden afgezet. Verder komen in struwelen klimplanten voor als hop, kamperfoelie en bosrank.

Struweelhagen vormen een belangrijk leefgebied voor aan struwelen en zomen gebonden flora en fauna van het cultuurlandschap zoals braamsluiper, grasmus en grauwe klauwier.

Struweel langs natuurlijke beken draagt bij aan de verbetering van de waterkwaliteit. Het zorgt voor schaduwwerking en de wortels houden de oevers vast. Invallend blad en takken, ingroeiende wortels bieden schuilplaatsen en voedsel voor beekfauna. Van belang is om de zijde aan de waterkant niet te snoeien.

Beheereisen

- Snoei- en maaiafval is verwijderd; Er wordt gevrijwaard voor beschadiging door vee van 1 januari tot 31 december.

Beheervoorschriften

Rustperiode

- Van 15 maart tot 16 juli mag niet gesnoeid worden vanwege de natuurbeschermingswet;

Snoeiwerkzaamheden

- Na het snoeien heeft de struweelhaag een hoogte van tenminste 1,00 meter en een breedte van tenminste 0,8 meter;
- Buiten de rustperiode om wordt het struweel periodiek gesnoeid of afgezet. Het snoeien aan 3 zijden of afzetten vindt plaats van 1 januari tot en met 14 maart en vanaf 16 juli.

Bemesten, beweiden, maaien en andere bewerken

- Bemesting is niet toegestaan;
- De haag (stam/kroon/wortel) mogen niet worden beschadigd door vee en/of machinale bewerking. Indien er (tijdelijk) een raster geplaatst wordt, moet dit niet aan de beheereenheid bevestigd worden;
- Sloopmaaisel, bagger, maaisel en (tuin)afval, snoeihout, (versnipperde) takken of stammen mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid, omdat dat tot te veel ruigte in de ondergroei leidt;
- Inheemse Nederlandse houtsoorten zijn voorwaarde; ongewenste (hout)soorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en de inheemse woekerende Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische of (chemische) stobbenbehandeling worden bestreden;
- Chemische onkruidbeheersing is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en jacobskruid;
- Niet branden in, of in de directe omgeving van de beheereenheid.

Meldingen

Meld periodiek onderhoud binnen 7 kalenderdagen na uitvoeringsdatum via [mijnboerenatuur](https://mijnboerenatuur.nl).

Pakketvarianten en tarieven

Pakketcode	Pakketnaam	Tarief (per ha.)
23a	Jaarlijks beheer struweelhaag met periodiek onderhoud (cyclus 5-7 jaar)	€ 7.838,09

24. Struweelrand – zoomvegetatie

Introductie

Een struweelrand is een lijnvormig begroeiing van ruigte en struiken met een bedekking van bomen en struiken van 0 tot maximaal 50%. In het geval van bramen mag de struiklaag tot 100% bedekken. De struweelrand kan zich ontwikkelen vanuit een extensief beheerde situatie, bijvoorbeeld onder een rasterdraad, op een steilrand of in een droge greppel. De struweelrand kan ook uit nieuwe aanplant van de deelnemer bestaan. Afhankelijk van het beheer ontstaan dan randen die vooral bestaan uit ruigtekruiden, struiken of een combinatie van beide.

Een struweelrand kan vrij liggend zijn, bijvoorbeeld bij een graslandperceel, maar ook tegen een ander element aanliggen, bijvoorbeeld als overgang van een houtopstand naar het aangrenzende intensiever gebruikte landbouwperceel.

Door het extensieve beheer van deze randen is er veel rust en dekking. Bloeiende ruigtekruiden trekken veel insecten en daarmee vogels. Solitaire struiken zijn voor vogels ideale uitkijk- en zangposten en bieden nestgelegenheid.

Beheereisen

- Minimaal 1% tot maximaal 40% van het leefgebied onder beheer is jaarlijks gesnoeid
- Minimaal 5% tot maximaal 35% van de eenheid of van het leefgebied onder beheer is jaarlijks geschoond dan wel geschoond en gemaaid dan wel gemaaid.
- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het element en/of maaiafval is verwijderd.

Aanvullende beheervoorschriften

- Van 15 maart tot 16 juli mag niet gesnoeid worden vanwege Uitvoeringsregeling GLB 2023;
- Snoeiwerkzaamheden worden jaarlijks uitgevoerd van 1 januari tot en met 14 maart en/of vanaf 16 juli;
- De houtige soorten worden periodiek teruggesnoeid en de struiken, ruigte of grasvegetatie in de zoom wordt gefaseerd gemaaid. Ieder jaar blijft een deel staan;
- Om ruigte te stimuleren, jaarlijks maar maximaal de helft (dus gefaseerd) maaien. Ruigte niet vaker dan eens per 2 à 3 jaar maaien;
- Het deel van de rand met de kruidachtige begroeiing wordt gefaseerd gemaaid, bijvoorbeeld met sinusbeheer;
- Snoeihout mag op stapels of ruggen in het element worden verwerkt voor zover dat het element en de begroeiing niet schaadst;
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. voor pleksgewijze bestrijding van haarden van probleemkruiden zoals akkerdistel, ridderzuring, jacobskruiskruid en brandnetel en pas na overleg met het collectief;
- Beschermen tegen schade als gevolg van beweiding of bewerking op aangrenzende gronden;
- Bemesting is niet toegestaan;
- Sloopmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid;
- Maak gebruik van autochtone, inheemse soorten;
- Ongewenste houtsoorten dienen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden.

Meldingen

Meld uitgevoerd beheer (schonen/maaien) binnen 7 kalenderdagen na uitvoeringsdatum via [mijnboerennatuur](https://mijnboerennatuur.nl).

Pakketvarianten en tarieven

Pakketcode	Pakketnaam	Tarief (per ha.)
24a	Struweelrand-zoomvegetatie	€ 2.150

25. Beheer van bomen(groepen) op landbouwgrond

Introductie

Bomen op landbouwgrond staan meestal solitair, soms verspreid over een perceel. De bomen hebben de ruimte om zich optimaal te ontwikkelen, met een volle brede kroon, en vallen daardoor duidelijk op. Ze kunnen bewust solitair zijn geplant, maar ook overblijfsels zijn van een grotere houtopstand. Solitaire bomen zijn vaak markante herkenningspunten in het landschap. Het verschil met beheerpakket 21 (bomenrijen) is dat dit pakket kan overlappen met landbouwgrond. Beheerpakket 25 is een landschapspakket. Qua beheer lijken de beheerpakketten sterk op elkaar.

Beheereisen

- Snoei- en maaiafval is verwijderd;
- Er wordt gevrijwaard voor beschadiging door vee van 1 januari t/m 31 december.

Beheervoorschriften

Aanvullend

- Dit pakket is bedoeld voor solitaire of geclusterde (knot)bomen tot max 100 bomen die in een terrein staan dat als landbouwgrond in gebruik is;
- Restanten van houtsingels waar alleen nog de overstaanders van over zijn, passen niet in dit pakket; deze restanten verdienen een investering in herstel van de ondergroei en gelaagdheid.

Rustperiode

- 15 maart t/m 1 oktober vanwege bescherming broedvogels en rust van sapstroom in boom (Wet Natuurbescherming).

Snoeiwerkzaamheden

- De bomen mogen het gehele jaar tot 4 meter worden opgekroond;
- Tussen 1 oktober en 15 maart vindt het onderhoud plaats ter bescherming broedvogels en rust van sapstroom in boom (Wet Natuurbescherming);
- De esdoorn en berk worden gesnoeid wanneer ze volledig in het blad staan. Dit is in de periode van juni tot en met oktober indien er geen broedvogels zijn;
- Ongewenste (hout)soorten en woekerende planten als bramen en brandnetels worden verwijderd;
- Knotbomen worden één keer in de 4 tot 6 jaar geknot;
- Inheemse Nederlandse houtsoorten zijn voorwaarde; ongewenste (hout)soorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en de inheemse woekerende Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische of (chemische) stobbenbehandeling worden bestreden;

Bemesten, beweiden, maaien en andere bewerken

- De bomen (stam/kroon/wortel) mogen niet worden beschadigd door vee en/of machinale bewerking. Indien er (tijdelijk) een raster geplaatst wordt, moet dit minimaal 1 meter vanaf de stam en deze mag niet aan de beheereenheid bevestigd worden;
- Sloopmaaisel, bagger, maaisel en (tuin)afval, snoeihout, (versnipperde) takken of stammen mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid, omdat dat tot te veel ruigte in de ondergroei leidt;
- Chemische onkruidbeheersing is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en jacobskruiskruid.

Pakketvarianten en tarieven

Pakketcode	Pakketnaam	Tarief (per boom)
25a	Bomen op landbouwgrond	€ 6,05

38. Water bergen

Introductie

Met dit beheerpakket worden graslanden zodanig beheerd dat ze geschikt zijn voor waterberging. Door beperkingen op bemesting en op chemische onkruidbestrijding blijft de waterkwaliteit goed na onderlopen van het perceel. Dit beheerpakket past binnen de categorieën Water en Klimaat.

Beheereisen

- Geen gebruik van chemische onkruidbestrijding op min 90 % van de oppervlakte.
- Watergang (sloot of wijk) heeft (via natuurlijke of kunstmatige voorziening) vrij toegang, na onderlopen wordt er schoongemaakt.
- Het gewas wordt minimaal 1 keer per 2 jaar gemaaid en afgevoerd.
- Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit [lijst b](#) ten behoeve van specifiek doel zijn in transect aanwezig in de periode 1 april tot 1 oktober.

Aanvullende beheervoorschriften

- Het perceel mag niet worden bemest, gescheurd, gefreesd en/of heringezaaid.
- Het maaisel wordt binnen een week na maaien afgevoerd.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. voor pleksgewijze bestrijding van haarden van probleemkruiden zoals akkerdistel, ridderzuring, jacobskruiskruid en brandnetel met een rugspuit (driftvrij) en pas ná overleg met het collectief.
- Onderhoud van waterlopen vindt plaats in de periode van 1 september tot 1 november. Bagger niet op het perceel deponeren en maaisel moet worden afgevoerd.
- De stuw of andersoortige inrichting is zodanig ingesteld dat overtollig water wordt vastgehouden en kan infiltreren en/of gedoseerd wordt afgevoerd.
- Dit beheerpakket kan afgesloten worden in met Provincie en Waterschap overeengekomen gebieden binnen de categorieën Water en Klimaat.

Advies

- Dit pakket kan optreden als ecologische val voor de modderkruiper. Wanneer deze soort aanwezig is houdt dan een langere einddatum aan voor het water bergen.

Meldingen

Meld uitgevoerd beheer (schonen oppervlakte na onderlopen) binnen 7 kalenderdagen na uitvoeringsdatum via [mijnboerenatuur](#).

Pakketvarianten en tarieven

Pakketcode	Pakketnaam	Tarief (per ha.)
38a	Water bergen op grasland	€ 1.600

39. Bodemverbetering op bouwland en grasland

Introductie

Dit pakket richt zich op verbetering van de bodem van grasland en bouwland door het opbrengen van organische mest, bodemverbeteraars of met plantenresten. De structuur, chemische samenstelling en bodemleven hebben hier baat bij. Doordat er organische stof wordt toegevoegd aan het perceel, houdt de bodem meer koolstof vast en verbetert de infiltratiecapaciteit van de bodem én kan de bodem het vocht beter vasthouden.

Beheereisen

- *Pakket a:* Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit [lijst b](#) ten behoeve van specifiek doel zijn in transect aanwezig in de periode 1 april tot 1 oktober;
- *Pakket a en d:* Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en afgevoerd;
- *Pakket a, b en d:* Vaste mest is opgebracht (vaste mest: dierlijke meststoffen die niet verpompbaar zijn; besluit meststoffen 1Ai; Bijlage i uit Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (Tabel I) rund (10,13), paard (25), schaap (56)), dan wel met bodemverbeteraars gericht op bodembioïologie uit [lijst a](#).
- *Pakket c:* Plantresten (a), [lijst a](#) conform 6 (b) en/of andere bodemverbeteraars (c) al dan niet opgebracht, zijn ondergewerkt binnen 2 weken na aanbrengen.

Aanvullende beheervoorschriften

- Volg de wettelijke uitrijperioden.
- Volg de lijsten* van toegestane meststoffen en bodemverbeteraars zoals opgenomen in bijlage 4 bij de SVNL

Pakket a:

- Bemesting is alleen toegestaan met vaste strotijke mest.
- De vaste mest wordt in één keer opgebracht.
- Op de oppervlakte wordt ten minste 10 en maximaal 20 ton vaste mest per hectare uitgereden.

Pakket b:

- Vaste mest en bodemverbeteraars met dierlijke meststoffen worden direct ondergewerkt (dit is een wettelijke verplichting).

Pakket c:

- Plantenresten worden in één keer opgebracht en binnen twee weken na aanbrengen ondergewerkt.
- Enkel bodemverbeteraars zonder dierlijke meststoffen vallen onder dit pakket (bv compost, stro, e.a.)

Pakket d:

- Vaste mest of bodemverbeteraars voor grasland worden in één keer opgebracht.

Meldingen

Meld uitgevoerd beheer binnen 7 kalenderdagen via [mijnboerenatuur](https://mijnboerenatuur.nl). U kan ook een mail sturen naar uw gebiedscoördinator. Vermeld daarin het nummer van de beheereenheid, de oppervlakte waarop ruige mest is uitgereden en de uitvoeringsdatum.

Pakketvarianten en tarieven

Pakketcode	Pakketnaam	Tarief (per ha.)
39a	Bodemverbetering grasland met enkel ruige stalmest	€ 1.100
39b	Bodemverbetering bouwland met vaste mest of bodemverbeteraars	€ 100
39c	Bodemverbetering bouwland met gewasresten (onderwerken)	€ 450
39d	Bodemverbetering bouwland met vaste mest of bodemverbeteraars	€ 100

46. Verbrede bufferstrook

Introductie

Een verbrede bufferstrook is een akkerrand langs open water. Het is een aanvulling op de verplichte bufferstrook vanuit het 7^e NAP. Op bufferstroken wordt geen productief gewas geteeld. Ze zijn ingezaaid met een mengsel van grassen en kruiden. Ze worden niet bemest en niet bespoten. Vanwege de geringere bodemverstoring en de grotere bufferwerking boeken brede, meerjarige akkerranden meer resultaat voor de waterkwaliteit dan smalle, eenjarige randen.

Beheereisen

- Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 15 augustus uit gras, ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (luzerne, rode klaver), braak (inzaai), braak - spontane opkomst of een combinatie van deze.
- Geen gebruik van chemische onkruidbestrijding op min 90 % van de oppervlakte.

Aanvullende beheervoorschriften

- Verbrede bufferstroken liggen naast de verplichte bufferzones.
- Bij maaiwerkzaamheden wordt het maaisel binnen een maand afgevoerd, tenzij in het beheerplan gegronde redenen zijn aangevoerd om dit niet te doen.
- Bemesting van de beheereenheid en chemische bestrijdingsmiddelen zijn niet toegestaan.

Advies

Verbrede bufferzones zijn bij voorkeur meerjarig, het gebruikte zaadmengsel past bij de regio en het doel van de rand en wordt in overleg met het collectief gekozen. Mengsels met inheemse, autochtone soorten hebben sterke voorkeur, vanwege de meerwaarde voor biodiversiteit, maar voor de bufferwerking is een grazige vegetatie ook passend.

Pakketvarianten en tarieven

Pakketcode	Pakketnaam	Tarief (per ha.)
46a	Verbrede bufferstrook	€ 2.550

47. Infiltratiegreppel

Introductie

De aanleg van een infiltratiegreppel zorgt er voor dat water dat van een perceel (bouwland of grasland) spoelt niet de sloot in stroomt, maar via de infiltratiegreppel de grond in zakt. Dit voorkomt afspoeling van water, grond, nutriënten en bestrijdingsmiddelen.

De greppel wordt in overleg met het waterschap aangelegd. Het beheer kan gecombineerd worden met een bufferstrook langs bouwland of grasland. Afhankelijk van het type rand en/of het aangrenzende grondgebruik ligt de greppel in een bouwlandbuffer of een graslandbuffer.

Beheereisen

- Jaarlijks aanleggen van een greppel met minimale breedte 15 cm en minimale diepte 30 cm ten behoeve van infiltratie. Is aanwezig van 1 juni tot 15 augustus.

Aanvullende beheervoorschriften

- De infiltratiesleuf wordt parallel aan de sloot aangelegd op een afstand van minimaal 2 m vanaf de insteek.
- De infiltratiegreppel dient zodanig aangelegd en onderhouden te worden dat de greppel een bovenbreedte heeft van minimaal 15 cm en een diepte van 30 tot 50 cm.
- Vrijkomende grond dient richting het perceel gespoten te worden, van de sloot/watergang af.
- De aanleg en het onderhoud van de greppel moet zodanig gebeuren dat de greppel niet in directe verbinding komt met het oppervlaktewatersysteem.
- Dit pakket kan afgesloten worden binnen de categorieën Water en Klimaat.

Pakketvarianten en tarieven

Pakketcode	Pakketnaam	Tarief (per ha.)
47a	Infiltratiegreppel	€ 1.500